

PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI

JARO 2015

Zuzana Kročáková

TÉMATA SEMINÁŘE

- vnitřní motivace
- práce s cílem
- kultura zpětné vazby
- hodnocení, známkování
- udržování kázně
- zvládání vlastních emocí
- zvládání konfrontačních situací
- vztahy se žáky
- vědomé řízení třídy
- spolupráce s rodiči

CÍLE SEMINÁŘE

Vědomosti, dovednosti, zkušenosti, které vám v praxi pomohou:

- ... nestát se krávou učitelkou
- ... nebýt žákům nepřítelem, ale průvodcem, mentorem, facilitátorem učení, vzorem
- ... vědomě řídit třídu
- ... zvládnout svou vlastní frustraci a stres a nepřenášet je na děti
- ... nepromarnit svou autoritu a udržet kázeň
- ... vychovávat s respektem
- ... mluvit s rodiči tak, abyste si byli vzájemně pomocníky
- ... vzdělávat, nejen učit; nabízet, ne nutit
- ... aby žáci chtěli, ne museli
- ... hodnotit tak, aby to mělo pro žáky přínos
- ... vybudovat ve třídě zdravé vztahy
- ... hledat inspiraci, nechat si pomoci

Jaká je dnešní škola?

- Děti nemohou ve škole dělat jen to, co je baví.
- Znamka je pro dítě odměnou, jako je mzda odměnou za práci dospělého.
- Všechny děti se musí učit totéž.
- Hlavní je, aby učitel uměl dobře vyložit látku a udržel si ve třídě disciplínu.
- Cílem vzdělávání je osvojení znalostí a dovedností.
- Odpovědnosti dítě naučíme tím, že jsme důslední a neustále je kontrolujeme.
- Odměny a tresty jsou důležitými prostředky výchovy a vzdělávání.
- Škola musí představovat pro dítě určitý stres: připravuje je tak nejlépe na život, kde také bude muset čelit stresu.
- Život je samá soutěž, proto se ve škole děti také musí učit obstat v soutěži.

Podle Jany Nováčkové jsou všechna předchozí tvrzení mýty provázející vzdělání nejen u nás. Pokud vás zajímají její argumenty, ve stručnosti je najdete zde: <http://www.stridavka.cz/myty-ve-vzdelavani-cast-2.html>

V celistvosti v knížce o 48 stranách Mýty ve vzdělávání.

Kdyby škola nebyla povinná...

Jak by vypadala škola, do které byste chodili, i kdybyste nemuseli?

- co se rádi učíte?
- co ve škole potřebujete?
- za jakými učiteli byste rádi chodili?
- za jakých podmínek se vám dobře učí?
- co vás motivuje při učení?
- jaké vzdělání by měla škola poskytnout?
- co je v ní nenahraditelné, co se nemůžete naučit jinde?

Proč škola není radost, když učení radost je?

první školní den vs. druhý školní den

 SvobodaUčení.cz

Motivace a učení

- ✓ Člověk je k učení předurčen, připraven, nastaven...
- ✓ Rodí se nedokonalý, aby se mohl učit.
- ✓ Učení mu poskytuje evoluční výhodu adaptace na vnější přírodní i sociální podmínky.
- ✓ Při pochopení věcí mozek vyplavuje endorfiny, učení nám přináší uspokojení.
- ✓ Tudíž není pravda, že kdyby děti nebyly k učení nuceny, nic by se nenaučily.

3 S vnitřní motivace k učení

SVOBODA

= rádi se učíme to, co si sami vybereme, způsobem a v čase, který vyhovuje našemu způsobu práce s informacemi

SMYSL

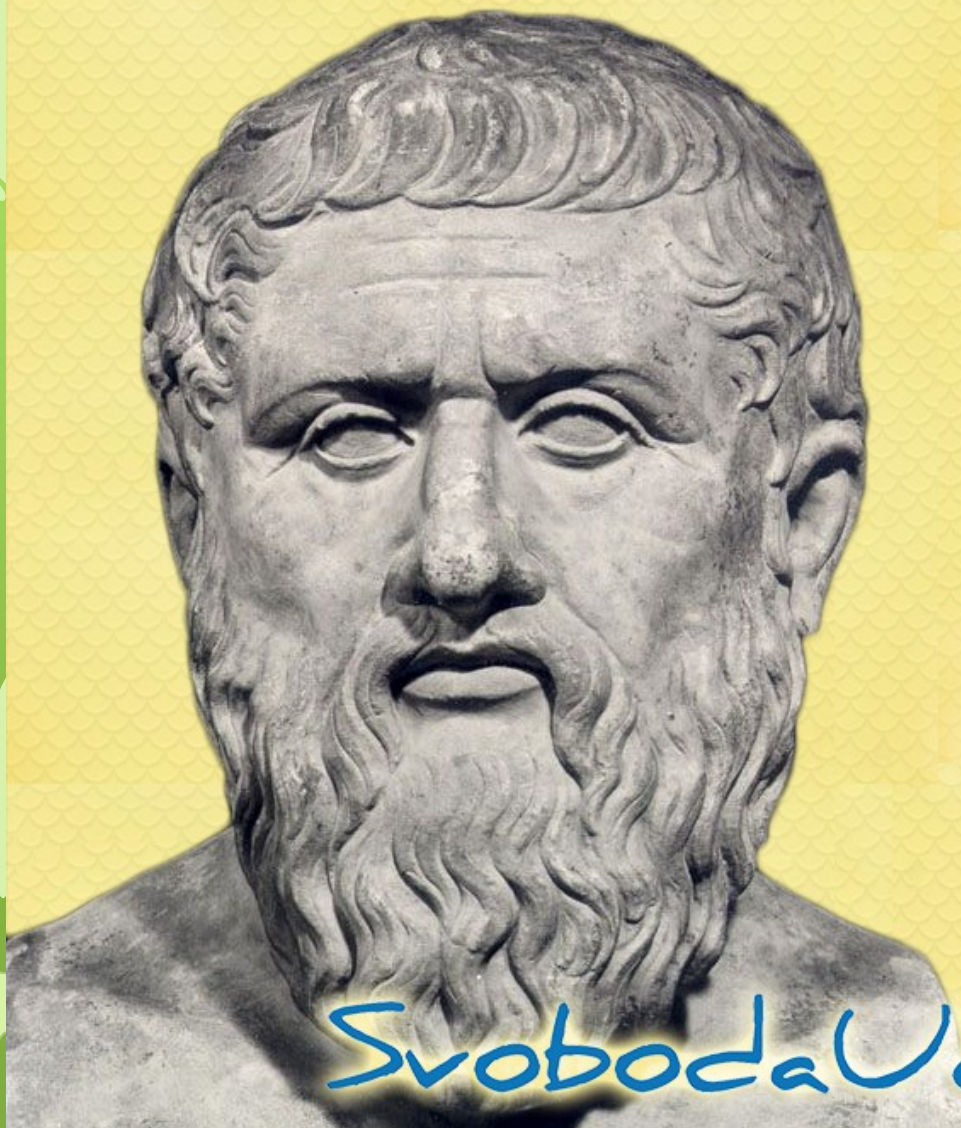
= informace a dovednosti, které nám dávají smysl, připadají nám užitečné v nejširším smyslu slova, paměť dobře uchovává a my máme přirozenou touhu se je naučit

SPOLUPRÁCE

= učení je snazší, můžeme-li si zvolit sociální prostředí, v němž se učíme; přítomnost druhých nás motivuje a inspiruje

Jana Nováčková: Mýty ve vzdělávání

„Vědomosti získané na základě donucení
se neudrží na mysli.“ - Platón

SvobodaUčení.cz

Jak funguje mozek?

Jsme evolučně „odsouzeni“ učit se, to nám umožňuje přizpůsobit se a přežít.

- Mozek přemýšlí rád, při řešení problémů vyplavuje do krve endorfiny.
- Paměť je nastavena tak, že dobře uchovává věci, které nám dávají **smysl**, v nichž vidíme užitek.
- Smysl zároveň slouží jako motivace učit se.
- Dává nám to smysl, protože:
 - ✓ je to pro nás užitečné, přináší to nějaký zisk
 - ✓ získáváme tím sociální kredit, status
 - ✓ vědění je moc, usnadňuje nám řešit problémy
 - ✓ vědět je exkluzivní a dává exkluzivitu svému nositeli

VNĚJŠÍ MOTIVACE

Klasické školy fungují převážně na vnější motivaci.

Uplatňování vnější motivace souvisí s mocenským vztahem k dětem. Děti si na to snadno zvyknou, mnohé se s tím i ztotožní.

Vytváří to postoj k životu, k mezilidským vztahům, k práci, že budu dělat jen to a takovým způsobem, abych nebyla potrestaná nebo abych získala odměnu. Ne víc.

Co umožňuje svoboda při učení (se)

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek 📌 bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás zodpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislími** na ostatních a jejich hodnocení 📌 nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** 📌 dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkoušet jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** 📌 negeneruje odpor a potřebu úniku 📌 nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím

Učení se bez školy umožňuje

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek 📌 bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás zodpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislími** na ostatních a jejich hodnocení 📌 nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** 📌 dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkoušet jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** 📌 negeneruje odpor a potřebu úniku 📌 nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím

Svobodné vzdělávání - unschooling

„Tajemství vzdělávání je respekt vůči studentovi.“

Ralph Waldo Emerson

Někdy také zájmem řízené, dětmi řízené, přirozené, organické, eklektické, nebo sebe-řízené učení. Žijete a učíte se společně, následujete otázky a zájmy tak, jak přicházejí.

- Více na <http://www.svobodauceni.cz/>
- Krátký a intenzivní film o svobodné škole Sudbury Valley, na nějž jsme se dívali ve druhé hodině semináře:
<http://youtu.be/2pQyXgrXrIE>

Článek o zkušenosti absolventa:

- <http://www.svobodauceni.cz/clanek/moje-zkusenost-svobodne-vzdelavaneho-cloveka>

Co musí student, který se vzdělává sám či ve škole typu Sudbury Valley, (u)dělat, aby se něco naučil, něčeho dosáhl?

Co dělá denně či často či ojediněle, o čem uvažuje, o čem se rozhoduje?

Co mu to přináší?

Co ho to naučí do života?

Bude mít nějaký handicap? Jaký a proč?

Pokud byste hledali podněty, podívejte se na video:
<https://www.youtube.com/watch?v=5uV6hZ4b57g>

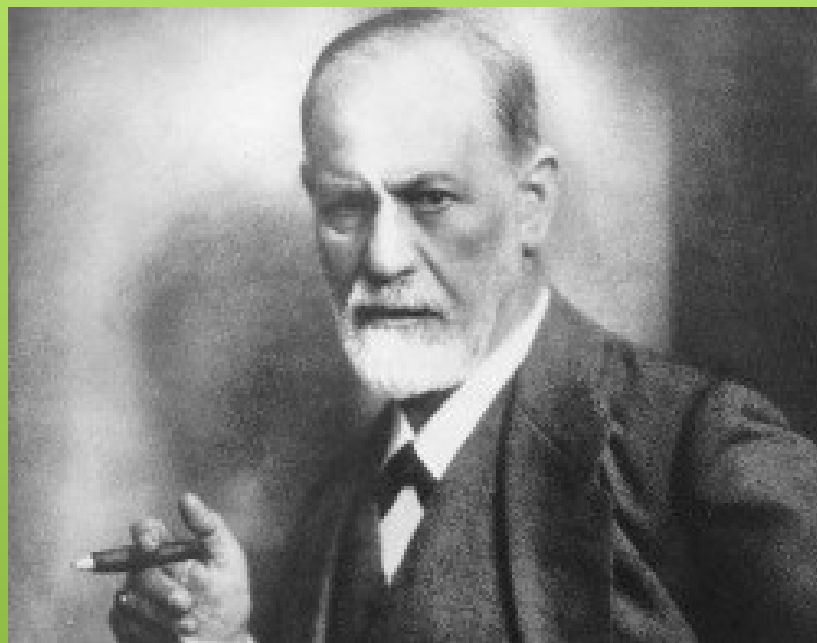
Výběr zajímavých či často zmiňovaných činností, přínosů i handicapů

- student musí mít vůli dosahovat cíle
- je sebevědomý, protože ví, v čem je dobrý, a může to dělat
- naučí se, jak existovat v nejistotě, jak si poradit
- je zbaven společenské masáže o tom, co se musí a nesmí
- musí myslet a jednat sám za sebe
- má dost času na formování názoru na sebe samého a svět

Co musí dělat člověk, který se vzdělává mimo školu.

- při komunikaci a soužití s ostatními se naučí sebeprosazení i toleranci
- naučí se organizovat si čas
- žák není zvyklý na stres a vnější tlak a pocity s ním spojené
- musí si uvědomit, že to, co dělá, dělá pro sebe
- musí porozumět sám sobě
- naučí se samostatnosti, bude samostatný
- naučí se být systematický
- musí převzít iniciativu
- student převezme plnou zodpovědnost za svůj život
- bude pro něj těžké podvolit se řádu a disciplíně
- tento styl vzdělávání potřebuje sebereflexi
- bude mít lepší představu, co od své budoucnosti očekává
- získají dovednosti k řešení problémů
- musí se ptát po smyslu toho, co dělá
- naučí se vyhledávat informace
- je aktivní v procesu učení, je jeho hlavním organizátorem

Freud o svobodě a zodpovědnosti

Většina lidí ve skutečnosti netouží po svobodě, protože svoboda předpokládá zodpovědnost a zodpovědnost většinu lidí děsí.

Motivace +

Co ještě motivuje?

- úspěch
- cíl
- vědomí vlastního pokroku
- seberealizace
- zvyšování sebevědomí
- odměna (odměňování sebe)
- vzor
- vědomí hodnoty vzdělání
- společenská prestiž
- podpora ostatních

Co snižuje motivaci?

- projevy nedůvěry
- klima třídy/společnosti
- opakovaný neúspěch
- ztráta cíle
- výrazné zaostávání
- závislost na ostatních (pokroku i hodnocení)

Jak to může fungovat v praxi?

- 👉 maximum autonomie uvnitř hranic
- 👉 „voice and choice“
- 👉 různé typy práce současně
- 👉 umožnit spolupráci
- 👉 učit se od spolužáků
- 👉 umožnit vlastní tempo
- 👉 nemotivovat strachem

Co to znamená pro učitele?

- ⇒ důvěřovat dětem
- ⇒ přijmout, že všichni nemusejí umět všechno
- ⇒ přijmout roli facilitátora učení
- ⇒ lépe organizovat
- ⇒ vyměnit moc za vztah
- ⇒ méně kárat a chválit
- ⇒ více improvizovat

Práce s cílem

aneb **Když vím, kam jdu, jde se mnohem lépe**

aneb **Pokud neznáte cíl, je těžké hledat cestu**

UČITEL A CÍLE

PEDAGOGICKÁ VIZE

PROFIL ABSOLVENTA

VÝUKOVÉ A VÝCHOVNÉ CÍLE

na školní rok – čtvrtletí – vyučovací hodinu

ČINNOSTI A OBSAHY VE VÝUCE

metody – učebnice – pojetí tématu

Pedagogická vize

Vize je to představa žádoucího budoucího cílového stavu a má podobu jednoduchého popisu jeho podoby a ideálního stavu, kterého chcete svou prací dosáhnout.

Vize na rozdíl od cíle, je stav ideální a možná za vašeho života nedosažitelný, ale zároveň stav, k němuž chcete přispět, k němuž směřujete.

Proč byste to taky jinak dělali...

Pedagogická vize je cílem vašeho směřování, je to stav, jehož dosažení vás motivuje a zároveň vám pomáhá s výběrem dílčích cílů pro sebe, své učení i školu.

Profil absolventa

- Je důležitým nástrojem pedagogické práce. Jsou v něm totiž formulovány cíle, k nimž naše práce směřuje.
- Aby se s profilem dobře pracovalo, měly by být **cíle dobře formulované**, abychom dokázali v každé chvíli říci, co už máme hotové, jak daleko jsme, na co je potřeba dát nyní důraz apod. (*viz S.M.A.R.T. metoda*)
- Profil absolventa by měl obsahovat jak **formulování tvrdých vědomostí a dovedností**, které by měl absolvent zvládnout v našem oboru, tak **měkké dovednosti a postoje**.
- Měkké dovednosti je nutné **formulovat hodně konkrétně a úzce**, jinak nedokážeme jejich naplnění reflektovat. (tj. nikoli *komunikační dovednosti*, ale *žák je schopen se zeptat, pokud něčemu nerozumí, umí formulovat svůj názor a prezentovat ho před ostatními* apod.)

Práce s profilem absolventa/cílem

- Myšlenka na to, kam chci žáky vést, umožňuje dobře se rozhodovat, protože víme, **PROČ** právě tohle učivo, tahle forma, toto pravidlo... Přibližují nás k cíli.
- Z profilu absolventa vcelku jednoduše vyplývají **dílčí cíle** na konkrétní časové úseky (školní rok, pololetí apod.). Chci-li po nějakém čase naučit studenta TO, musí předtím zvládnout ONO.
- Tato práce s dílčími cíli nám zároveň pomůže nezapomenout na něco důležitého, což by se jinak „v provozu“ mohlo snadno stát.
- Naplňování cílů a dílčích cílů je **velmi motivující** pro vás (co už jsem zvládl a „neběhám v kruhu“), a pokud jsou cíle veřejné a sdílené, tak i pro žáky či klienty.

stanovování cíle metodou SMART

- S** Specific - konkrétní
- M** Measurable - měřitelný
- A** Agreed – odsouhlasený
- R** Realistic – realistický
- T** Timed – termínovaný

více vizte http://cs.wikipedia.org/wiki/SMART_metoda

Jaké jsou nejdůležitější znalosti a dovednosti, které může škola předat?

video **Co je důležité pro úspěch?:** <http://youtu.be/n7m0VF2Y1eE>

Pohled na profil absolventa:

<http://www.mimoskolu.cz/9-zakladnich-dovednosti-ktere-by-se-mely-deti-naucit/>

Co si o tom myslí a co vyzkoumal student gymnázia...

<http://www.eduin.cz/clanky/ondrej-zajic-co-se-chceme-ve-skole-ucit-a-proc/>

... a co učitel

<http://www.svobodauceni.cz/clanek/co-jsem-se-naucil-o-uceni-za-39-let-zivota>

Podle čeho se vlastně pozná, že střední škola udělala, co měla?

Tomáš Feřtek (novinář píšící o tématech školství a vzdělávání) formuloval „svůj“ profil absolventa střední školy v otázkách:

Zajímá se ten, komu je osmnáct devatenáct, o svět okolo?

Rozumí mu?

Chce ho poznávat?

Je ochoten investovat do poznávání svůj čas a energii?

Je na sebe náročný?

Má dost odhodlání na to, aby dokončil složitý úkol?

Vnímá cosi jako nadosobní cíle?

Je ochoten druhým pomáhat?

Umí se domluvit s ostatními a nerozhádat se před cílem?

Zvládne svoje ego? Dokáže ustoupit do pozadí ve prospěch společného díla?

Více v článku: <http://respekt.ihned.cz/externi-hlasy/c1-62260570-jaky-ma-smysl-maturovat-z-eurytmie>

STUDENT A CÍLE

Nefunguje to podobně jakou u učitele, u dětí nemůžeme předpokládat ucelenou osobní vizi, proto se pracuje s dílčími cíli, posunem v jednotlivých tématech či dovednostech.

Proč je to důležité?

- učíme žáky přemýšlet o tom, co chtějí a potřebují
- jednou z nejtěžších věcí v životě je vědět, co chci.
- přesouváme aktivitu
- předáváme zodpovědnost
- cíl jako cesta k úspěchu
- vnímání a potvrzování pokroku motivuje
- učí se zvládání překážek
- učí se rozhodovat a přijímat zodpovědnost za svá rozhodnutí

Jak to může fungovat v praxi?

sebehodnocení+ formativní hodnocení

stanovení si osobního cíle

učení se

sebehodnocení+ formativní hodnocení

vnímání a zaznamenávání pokroku

K čemu je hodnocení v procesu učení?

Kolbův cyklus učení

Vztah pedagoga a žáka

věc s **velkým** vlivem

Co ovlivňuje vztah ze strany UČITELE?

Má ODPOVĚDNOST, a proto

má jistou MOC,

(bez vlivu by nemohl realizovat odpovědnost)

aby zajistil **PODMÍNKY** pro vzdělávání.

Moc učitel uplatňuje při...

- ... hodnocení
- ... rozhodování
- ... organizování práce
- ... stanovování pravidel
- ... a vymáhání jejich dodržování

...

Proč potřebujeme pravidla?

- jasná pravidla nám dávají jistotu, bezpečí
- neexistence hranic stresuje
- děti hranice stále hledají, tj. zkoušejí, kam až mohou zajít
- učitel je ten, kdo stanovuje velikost prostoru uvnitř hranic

Moc moci

Zbytečné uplatňování moci (statusu) vede ke stanovení malého prostoru (hodně pravidel, striktní vyžadování), který generuje vzdor a demotivaci.

Málo moci (Cochcárna)

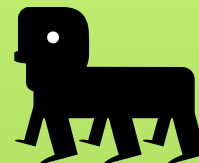
Neschopnost či neochota moc uplatnit vede k příliš širokým (pro žáky neviditelným) hranicím, takže jejich chování zachází stále dál, aby do nich narazili.

Houba: https://www.youtube.com/watch?v=7yk_BuODdMY

vztah učitele a žáka

- ↪ nemůže být přátelstvím či kamarádstvím, protože to není rovný vztah, právě proto, že učitel má odpovědnost
 - ↪ může však být partnerský, založený na vzájemném respektu
 - ↪ respekt opravdu vyžaduje vzájemnost, projevování i vyžadování respektu (více v knize *Respektovat a být respektován*)
 - ↪ měla by v něm vládnout elementární důvěra a základní postoj Já jsem O.K., ty jsi O.K. (více v transakční analýze, např.)
 - ↪ Sebereflektivně se ptejte, jak vnímám své žáky, kým pro mne jsou? Vaše očekávání od žáků a základní vklad do vztahu jsou velmi podstatné.
 - ↪ Jsou žáci „materiál“? Jsou to hlavy, do kterých musím něco naskládat? Jsou to jedinečné bytosti, v jejichž přítomnosti je radost pobývat? Jsou to inspirativní osobnosti, od kterých se stále učím? Je to banda blbců? – Je jasné, že to, jak o žácích smýšlíte, velmi ovlivňuje vaše vztahy (vizte Pygmalion efekt)
- O vztazích učitel a žák a o tom, že každé dítě potřebuje hrdinu, hovoří na TED Rita Pierson.

TŘI PILÍŘE UČITELSKÉ PROFESE

ODBORNOST

oborová i pedagogická

MORÁLKA, HODNOTY

DOVEDNOSTI A STRATEGIE

při řízení práce třídy a vyučování

Jak pedagogovu práci ovlivňují osobní postoje?

- Jakákoli pedagogická práce je velmi „osobní“. Jak ji děláme, totiž neplyne jen z toho, co jsme se naučili, ale přímo pramení z toho, co považujeme za dobré a důležité.
- Tyto své postoje prezentujeme a předáváme žákům nejen prostřednictvím učiva, ale při každém svém rozhodnutí, promluvě, jednání.
- Je tedy důležité si svou hodnotovou orientaci „zvědomit“ a podívat se na to, jak se odráží ve stanovených cílech (profilu absolventa), pravidlech i požadavcích na žáky/klienty.
- Pak může být učitel autentický, tedy nepít víno, káže-li vodu, a tím získat jednu z částí své autority.

Udržování kázně

aneb *Bič a malej dvůr?*

Herodes, to byl král!

Kázeň – co se tím vlastně rozumí?

etymologie:

Staročesky i kazn, kazň, kázen, též ve významu '**pokárání, trest**', staropolské kaźń, staroruské казнь, slovinské kázen, staroslověnské казнь (kazнь) téhož významu. Praslovanské *kazнь se obvykle vykládá z *kazati (viz kázat, srovnej ruské наказать 'potrestat'), vývoj významu by byl '**ukazovat, poroučet**'--> '**napomínat, trestat**'.

význam:

- **závazné dodržování nastoleného řádu; vynucování či pravidla takového chování**

Na všech školách v Rakousku-Uhersku musí být zavedena kázeň.

- **dobrovolné omezování sebe sama; sebeovládání, sebekázeň**

Co by dělal fakír v lázních, se svou velkou vnitřní kázní.

<http://cs.wiktionary.org/wiki/kázeň>

Jak tomu rozumíte vy? Co je pro vás kázeň? Poslušnost? Ticho?

Situace, kdy všichni dělají, co je třeba? Dodržování pravidel?

...abych mohl být ukázněný

příčiny nekázně

- ↪ nevyjasněná očekávání, nejasné hranice,
- ↪ různá pravidla (doma v jiných hodinách)
- ↪ nuda
- ↪ chybějící informace či schopnosti
- ↪ špatný vztah s učitelem
- ↪ nepohoda – psychická či fyzická
- ↪ rušení – hlukem, paralelním hovorem, vlastními pocity a myšlenkami, potřebami, učitelovým chováním, fyzickou nepohodou

vnitřní i vnější podmínky kázně

- ↪ vím, jaká jsou pravidla, rozumím jim, chápu jejich smysl
- ↪ mám co dělat, baví mne to
- ↪ vím, co mám dělat a jak
- ↪ respektuji učitele, protože on respektuje mne, nemám potřebu ho „zkoušet“
- ↪ jsem „přítomen“, nic mi neodvádí myšlenky
- ↪ nebojím se, nejsem v silném stresu
- ↪ nejsem unavený či rozrušený
- ↪ neruší mne potřeby těla
- ↪ čas a okolnosti nenarušují mé soustředění

Prevence nekázně: 1. pravidla

- jasná, srozumitelná a konkrétní (~~chováme se slušně vs. nemluvíme vulgárně~~)
- živá, tj. připomínaná a žitá (učitel je důsledně uplatňuje)
- společná, společně stanovená pravidla se lépe akceptují
- závazná, žáci i učitel stvrdí (např. podpisem), že mají vůli je dodržovat
- s předem stanovenými dohodnutými sankcemi za nedodržení
- revidovaná, čas od času ověřujeme, zda nám dobře slouží a přijímáme změny
- respektující, pravidla samotná ani sankce by neměly být ponižující

Prevence nekázně: 2. to všechno ostatní

vědomé řízení třídy učitelem

- je ve třídě plně přítomen, soustředí se na dění ve třídě, pozoruje, promýšlí další postup a rozhoduje
- ví, co se děje (ne vždy musí reagovat, ale ví)
- „skenuje“ třídu, vyhledává oční kontakt
- pohybuje se po prostoru třídy a umí být pro žáky účelně ne/viditelný či blízko
- bez nejistoty informuje o organizaci dění ve třídě, času
- plánuje cíle a činnosti, rozhoduje
- zná jména žáků (i křestní!) a oslovuje je jimi
- reaguje na žáky, na jejich míru únavy či soustředění, otázky, ne/porozumění, potřeby apod.

aktivizace jako prostředek proti nudě, únavě a stereotypu

podpora porozumění – psát zadání na tabuli, nespěchat, opakovat

respektování situace – nechtít vždy 100% výkon, soustředění...

Proč to někdy nepůjde?

Ne vždycky to bude fungovat, někdy budete zkoušet první poslední a stejně se vám nepodaří žáky získat a udržet ukázněné.

- ⇒ Jsou příliš zvyklí na příkazy a uplatňování moci, takže reagují vzdorovitě, i když na ně netlačíte.
- ⇒ Učitelé s nimi nepracovali či pracovali nevhodně a třída už je „rozjetá“.
- ⇒ Je z vás cítit nejistota či obavy, často ji prozradí neverbální komunikace. (S tím vám může pomoci technika v tomto [TED videu](#))
- ⇒ Děláte něco, co třídu či jednotlivce nějak provokuje či popouzí. Ptejte se kolegů, jestli i v jejich hodinách žáci tohle dělají...
- ⇒ Něco jste neodhadli, nesprávně posoudili či vyhodnotili a je to tedy moc/málo náročné, ve špatný čas, nevhodným způsobem... (chcete-li se učit z chyb jiných, doporučuji shlédnout [8.A](#))

Pokud tomu věnujete reflexi, řeknete si, co se stalo a proč a co příště lépe, už se vám to nestane.

Jak reagovat?

Než si vyberete, co uděláte, uvažujte o tom:

- ✓ Nakolik mi to naruší hodinu? Budu muset přestat dělat, co dělám? Kolik dalších vyruší? Je to potřeba? (někdy ano)
- ✓ Jak je to účinné? Jak silný a jak trvalý efekt to bude mít? Nevyvolá nutně protireakci?
- ✓ Je to přiměřené? Odpovídá má reakce závažnosti či nebezpečnosti porušení pravidel?
- ✓ Je to vhodné/etické? – ponižuje? zesměšňuje? nálepkuje? frustruje? je zákonný? řekl bych to dospělému?
- ✓ Co tím žáky učím? Co mu ukazuju?

inspirace v tomto textu:

<http://www.eduin.cz/clanky/proc-prestat-ucit-prikazy-a-instrukcemi-zpusobem-platnym-od-dob-marie-terezie/>

Reakce na (nezáměrnou) nekázeň

- ↓ oční kontakt, výhrůžný pohled + gesto 😊
- ↓ přiblížení se, narušení osobního prostoru
- ↓ přímá otázka (nikoli napomenutí), pokyn
- ↓ selektivní ignorování
- ↓ zaměstnání či změna činnosti
- ↓ distance či změna prostředí
- ↓ promluva s žákem mezi čtyřma očima → dohoda
- ↓ spolupráce s rodiči, kolegy a odborníky

Hodnocení ve škole a pedagogické praxi

Nutná motivace, nebo deformování mladých duší?

Formativní hodnocení

je založeno na:

- stanovení výukových cílů a sledování pokroku každého žáka
- vzájemné komunikaci mezi žákem a učitelem i žáky navzájem
- pravidelném a četném vyhodnocování žákovské práce formou **zpětné vazby**
- dobré f.h. v sobě navíc obsahuje **pokoru**, vědomí, že je to můj subjektivní pohled a že nemusím mít pravdu

Formativní hodnocení

Učitelé, kteří používají formativní hodnocení, nesrovnávají žáky mezi sebou, ale zaměřují se na dosahování učebních cílů u každého z nich.

To umožňuje každému dítěti zažít uspokojení z vykonané práce a nabytí patřičné důvěry ve své schopnosti a podporuje rozvoj kompetence k učení.

Aby bylo hodnocení užitečné

CO BY SE CHTĚL DOZVĚDĚT?

- Co dělám dobře? Jaké jsou mé silné stránky?
- Kde dělám chybu? – Co to způsobuje? Jaké jsou následky?
- Jak to udělat lépe?
- Co bych mohl zlepšit a jak?
- Perspektiva – co se změní, budu-li to dělat dobře
- Jak jsem vnímán sociálně? – Komunikace, vztahy

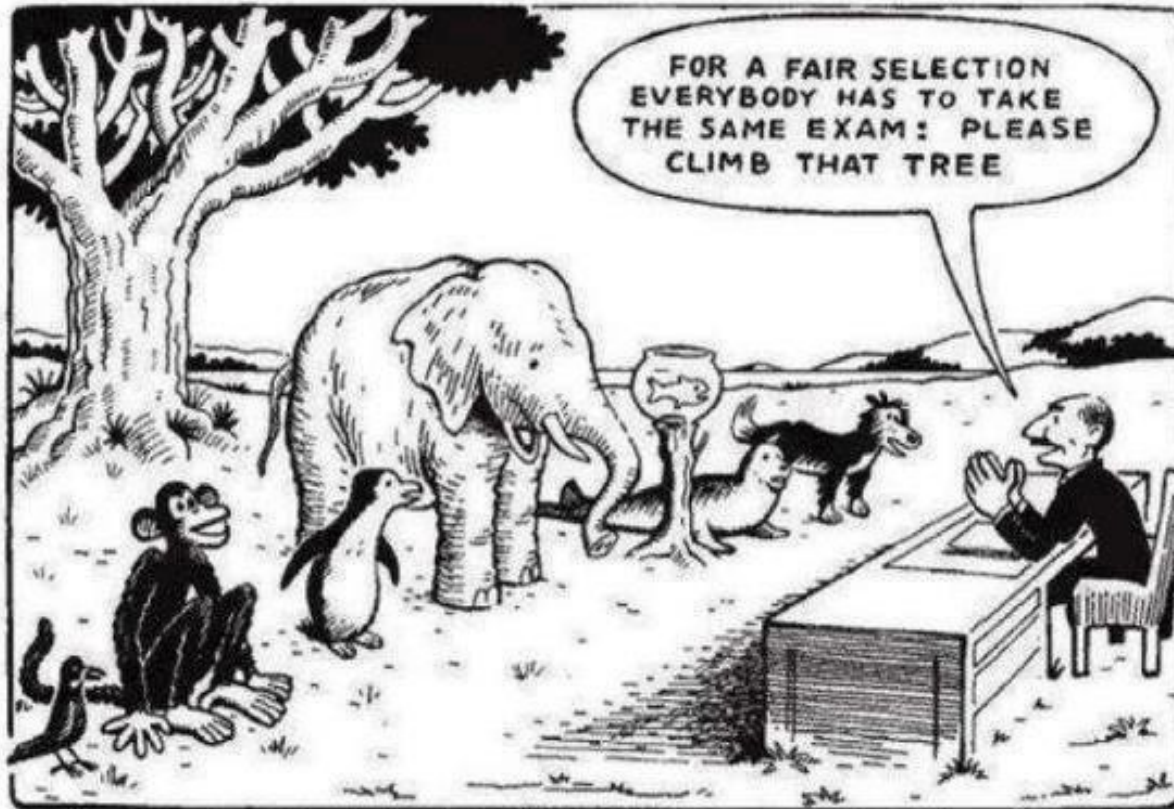
JAKOU FORMOU?

- popisně a konkrétně
- profesionálně – kdo hodnotí, ví, jak to má vypadat
- ne ve spěchu
- s prostorem na mou reakci, příp. sebehodnocení
- akceptovatelně, citlivě, diplomatically - neranit
- přímo, bez okecávání
- nepředpojatě

poznámky k hodnocení

- vyvolává strach, obavy ze selhání – jedním z důvodů může být naše zkušenost se školním hodnocením zaměřujícím se zejména na **chyby** a nedostatky
- přijímat hodnocení může být obtížně i proto, že naše ego si potřebuje udržovat svou hodnotu a na její ponížení reaguje ego-obrannými mechanismy
- hodnocení učitelem není nikdy objektivní, tento aspekt lze ale zvýšit stanovením jasných **kritérií hodnocení**, a ta pak důsledně dodržovat
- důsledkem toho žáci vnímají učitele jako **spravedlivého**, což je jedna z nejvíce oceňovaných vlastností
- na druhou stranu jasně prezentovaná subjektivita hodnocení, může (zejména u negativního hodnocení) zvýšit jeho akceptovatelnost, podtrhnout, že to není **pravda**, ale pohled jednoho učitele
- spravedlnost neznamena vždy stejný metr (vizte obrázek)
- hodnocení by mělo být zejména **srozumitelné** – nějakým způsobem přiblížit žákovi jeho silné stránky i slabiny (v konkrétní situaci)
- mělo by **motivovat** k další práci, např. stanovováním osobních cílů, rozvíjením potenciálu
- motivační je, když se žáci naučí **sebehodnocení** – pokud s ním učitel a třída pracuje dlouhodobě, ukazuje se, že žáci dokáží být velice soudní a hodnotit spravedlivě

...ke spravedlnosti v hodnocení

Our Education System

informativní vs. formativní hodnocení

Největší rozdíl vnímám ve vzájemné pozici zúčastněných:

- **informativní hodnocení** bývá poskytováno **z nadřazené pozice** (starší, zkušenější, chytřejší, schopnější či formálně na vyšší pozici)
- **formativní hodnocení** je poskytováno (obvykle oboustranně) **z partnerské pozice**

Jak vypadá rozvojová zpětná vazba?

subjektivní

Poznatky formulujeme z osobního hlediska (líbí se mi/vadí mi), nikoli z nadosobního (musí se, je normální...). Zpětná vazba je vždy vyjádřením osobního hlediska, žádná objektivní neexistuje.

užitečná

Je mnoho pravidel, jak mluvit při ZV, co říkat a jak to formulovat, čeho se vyvarovat. Všechna směřují k tomu, aby ZV byla pro toho druhého přínosná.

Aby se dozvěděl něco nového o sobě, abychom potvrdili to, čím si není jistý, aby si dokázal představit, jak situaci vnímá někdo jiný atp. Smyslem je dát tomu druhému podněty k seberozvoji.

akceptovatelná

ZV musí být formulovaná tak, aby ji druhý člověk mohl přijmout a zpracovat. Pokud je velmi kritická, nemilosrdně otevřená či netaktní, možná se uleví tomu, kdo ji říká. Pro toho, kdo přijímá, je však zraňující, a tak ji neakceptuje (odmítne obsah či mluvčího).

srozumitelná

Srozumitelnost zpětné vazby vytváří jednak společný „komunikační kód“, jednak konkrétní popis situace, v níž se projevilo to, nač chceme poukázat. Z konkrétní situace pak můžeme vyvodit obecný závěr, případně navrhnout změny, nastínit možnosti.

Co přináší používání zpětné vazby v pedagogické interakci?

- motivaci k práci na obou stranách učitele i žáka
- prostor pro osobní rozvoj
- možnosti práce s osobním cílem
- extrospekci, sebepoznání prostřednictvím druhých, vyplnění slepé skvrny
- podporu odpovědnosti za vlastní výsledky
- hlubší vztah – abych mohl druhému poskytnout ZV, musím mu věnovat pozornost
- více partnerství do vztahu – možnost poskytnout ZV je oboustranná, navíc z autoritativní či pohrdavé pozice se rozvojová ZV poskytovat nedá

K čemu a komu slouží?

K čemu by mělo sloužit hodnocení ve škole, aby bylo pro užitečné?

- Jaký význam má pro žáky, co jim přináší?
- Jaký význam má pro učitele, k čemu mu slouží?
- Jaký význam má pro rodiče?

Jak to prakticky udělat, aby hodnocení dobře sloužilo všem stranám?

Hodnocení by mělo

- podnítit touhu po získávání dalších informací
- sloužit jako motivace k dalšímu sebezdokonalení
- být impulsem k sebereflexi
- vést k odpovědnosti a samostatnosti
- vést k podpoře sebehodnocení

Hodnocení by mělo

- být konkrétní, informativní a průběžné
- věnovat se spíše dovednostem než vědomostem
- pro rodiče odrážet i vztah k předmětu a vyučujícímu
- reflektovat tvrdé i měkké dovednosti
- být zaměřené nejen na jednotlivé předměty, ale i obecnou schopnost učit se, soustředit se, pracovat
- mělo by reflektovat nejen výsledek, ale i pokroky
- hodnocení kriteriální je motivačnější než komparativní
- aby bylo užitečné, je třeba, aby bylo objektivní a bylo jasné, za co je žák hodnocen, aby byla stanovena kritéria hodnocení
- hodnocení musí být komunikace
- konzultováno s rodiči i žákem, možnost konzultace
- být žáky i učiteli bráno jako orientační informace
- být bráno vážně, zejména ze strany učitele
- být řádně odůvodněné
- Bylo by dobré zeptat se žáků samotných, jak by chtěli být hodnoceni.
- dokázat, že žák i rodiče vědí, co žák umí, čeho je schopen
- dobré hodnocení by mělo být sekundárním cílem, primárním by mělo být získání potřebných a využitelných znalostí a dovedností

Známky a známkování

- známky poskytují učitelům zpětnou vazbu o jeho práci i kontrolu
- začínající učitelé často nevědí, co by měli známkovat a jak
- česká hodnoticí stupnice je příliš úzká a těžko se v ní akcentují malé rozdíly
- známkování je časově neúspornější, ale hodně subjektivní
- učitelé dnes často hledají, jak dát dítěti dobrou známku, aby nemuseli čelit hněvu rodičů
- někteří učitelé učí jen proto, aby mohli hodnotit jiné
- učitel by si měl uvědomovat zodpovědnost, která se se známkami váže
- učitel má mnohem více způsobů, jak dát žákovi najevo, jak mu to jde
- problém je, že hodnocení výkonu žáka často odráží i výkon učitele, ale ten není ve výsledné známce vidět
- občas slouží jen ke kontrole toho, jestli žáci vůbec pracovali
- Klasické hodnocení 1-5 budí soutěživost ve třídě. První otázka po písemce je, co máš, Karle...?
- může výrazně ovlivňovat život žáka
- rodiče se dozvědí, jakou známku žák získal, ale ne, jak ji získal
- vede k tomu, že žáci se snaží získat dobrou známku nejjednodušší cestou
- jde i o jistou formu odměny

dobré texty k tématu hodnocení

Snaha o jedničky brání dětem v učení

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-snaha-o-jednicky-brani-detem-v-uceni/>

Problematika hodnocení ve škole

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/993/problematika-hodnoceni-ve-skole.html/>

Jak to vypadá ve škole, kde se neznámkuje

<https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10005225-jak-vypada-znamkovani-bez-znamek>

Text o zavádění slovního hodnocení:

<http://domaci.ihned.cz/-skolstvi/c1-63866570-od-pristiho-roku-se-zacne-zavadet-slovni-ohodnoceni-zaku-ucitel-navrhne-jak-se-zlepsit>

O mapách učebního pokroku vedle/namísto známek u nás.

[http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-/domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt_+odkaz_priamo_na_mapy:](http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-/domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt_+odkaz_priamo_na_mapy) <https://mup.scio.cz/#>

Odměny a chválení

Otrávený cukřík: <http://www.svobodauceni.cz/clanek/odmeny-a-chvaleni>

O tom, jak chválení/oceňování **používat** a výsledky výzkumu jeho vlivu

<http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/chvaleni-neni-vselek-precete-si-jak-ho-davkovat-a-v-jakem-slozeni/>

- Pokud dítě chválíme, pomáháme mu ztotožnit se s jeho dobrými vlastnostmi.
- Odměna může fungovat, pokud není přislíbena předem, a nedělám-li to tedy s očekáváním odměny.
- Odměňuji, pokud po dítěti chci něco, co chci jen já, nebo něco, s čím nemusí být srozuměno.
- Učitel by měl reagovat na aktuální výsledek, ne na osobu žáka.
- Je přínosné, pokud rodiče/učitelé sdílejí s dětmi svou radost a ukážou své emoce, dají mu tím najevo, že se mu něco povedlo.
- Věta *Vím, že to dokážeš* může pomoci, ale záleží na tom, kdo ji říká. Zároveň to pro mne znamená, že mi věří a bude z mnou stát i při neúspěchu.
- Pokud v práci nevidím smysl, odrazí se ode mne chvála i negativní hodnocení.
- Je těžké jinak pracovat s dětmi, které jsou na odměny zvyklé.
- Učitelé často hodnotí i to, co nemusejí, nemají.
- Je potřeba přemýšlet nad pochvalou/odměnou i trestem, obojí ovlivní vztah.
- Při chválení i vytýkání je hlavně důležitá kvalita vztahu

The background of the slide is a solid light blue color. It is decorated with numerous white silhouettes of butterflies of various sizes and orientations, scattered across the page. The butterflies are most concentrated in the corners and along the right edge.

Rodiče a škola

Partneři a společný cíl, nebo viníci určení k převýchově?

Co chtějí rodiče od školy?

Články o tomto tématu:

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-co-chteji-rodice-od-skoly/>

<http://www.eduin.cz/clanky/pohledem-rodice-vybirame-skolu-a-jdeme-k-zapisu/>

<http://respekt.ihned.cz/vzdelani/c1-63525440-vedi-vubec-rodice-jakou-chteji-skolu?>

Z našich hodin a DÚ

▶ *aby přístup a výchova ve škole byly v souladu s tou domácí, aby ji „nekazily“, spíše podporovaly (podobné hodnoty, podobný způsob uvažování o světě i dítěti)*

▶ *aby můj a učitelův pohled na dítě byl podobný, abychom jeho povahu, schopnosti a chování vnímali a vykládali podobně (i když chování doma a ve škole může být jiné); pak totiž může být splněn i první požadavek, že budeme „táhnout“ dítě za stejný provaz stejným směrem*

- aby měly naše děti dobrou práci, kterou získají jen tím, že se budou dobře učit
- komplexní balíček výchovy a vzdělávání
- zajišťování určitých služeb od výchovných a vzdělávacích, až po jakési hlídací a kulturní
- skvělý start pro budoucí kariéru
- jakousi záruku, že jejich dítě bude po jejím absolvování takové, jaké ho chtějí mít
- „vstupenku“ do života

Co chtějí rodiče od školy?

▶ *aby přístup a výchova ve škole byly v souladu s tou domácí, aby ji „nekazily“, spíše podporovaly (podobné hodnoty, podobný způsob uvažování o světě i dítěti)*

▶ *aby můj a učitelův pohled na dítě byl podobný, abychom jeho povahu, schopnosti a chování vnímali a vykládali podobně (i když chování doma a ve škole může být jiné); pak totiž může být splněn i první požadavek, že budeme „táhnout“ dítě za stejný provaz stejným směrem*

jakousi záruku, že jejich dítě bude po jejím absolvování takové, jaké ho chtějí mít

- aby měly naše děti dobrou práci, kterou získají jen tím, že se budou dobře učit
- komplexní balíček výchovy a vzdělávání
- zajišťování určitých služeb od výchovných a vzdělávacích, až po jakési hlídací a kulturní
- skvělý start pro budoucí kariéru
- aby dítě v budoucnu dosáhlo jakési společenské mety
- „vstupenku“ do života

Co chtějí rodiče od školy?

- bezpečí, aby do školy chodilo s chutí a nebálo se
- aby se dítě ve škole cítilo bezpečně, aby škola dětem neublížila
- aby tam dítě nechodilo se strachem a příliš se tam nestresovalo
- aby bylo obohaceno o zážitky, kterých se mu v rodině nedostane
- nejvíce chtějí ,aby škola jejich dětem pomohla
- aby se dítě rozvíjelo, aby se děti naučily něco nového, něco, co budou v životě potřebovat
- aby v dítěti vzbudila zájem o učení
- aby se naučilo vycházet s autoritami i vrstevníky
- aby výuka probíhala co nejvíce přínosnou formou a respektovala rozvoj dítěte
- ...a je tady pár rodičů, kteří chtějí, aby jejich děti byly šťastné
- respekt pro sebe i své dítě
- aby děti nebyly srovnávány, nepodporovalo se soutěžení
- aby škola šla s dobou
- dobrou pověst školy, její prestiž
- aby měla škola vizi a naplňovala ji

Co chtějí rodiče od učitelů?

- učitele jako vzor k nápodobě
- jsou nekompromisní, co se týče kvalit učitele
- mají zájem o spolupráci s učiteli svých dětí
- dobrou pověst školy a kvalifikovaných a schopný pedagogický sbor
- erudovaný přístup a vřelý vztah
- vstřícní a ochotní učitelé i ředitel
- že učitelé budou opravdovými znalci svých oborů
- vidět přímo v hodině, jak učitel učí
- spouště rodičů už nejde o výsledky, ale o přístup a vztah
- učitel nemusí být tak dobrý, jak se jeví na první „pohled“, může se měnit k lepšímu i horšímu
- pokud chtějí rodiče skvělého učitele na každý předmět, ať si založí vlastní školu

Doporučení pro spolupráci s rodiči

Co může učitel udělat, čím může přispět k navázání a udržení takového vztahu s rodiči, který bude užitečný všem třem stranám?

Názorově „střízlivý“ rozhovor s učitelem a rodinným poradcem, v němž reflektuje téma vztahů učitelů a rodičů:

<http://www.rodicevitani.cz/pro-skoly/igor-pavelcak-ucitele-by-se-nemeli-michat-do-osudu-deti/>

Doporučení pro spolupráci s rodiči I

Komunikace a komunikační kanály

- vyměnit si vzájemně mít kontaktní údaje (telefonní číslo, e-mail)
- vyjasnit si na začátku školního roku, co rodiče očekávají a co je od nich očekáváno
- komunikace musí být včasná, vstřícná a pravidelná
- vždy v komunikaci projevovat respekt k dětem (rodiče pak mohou mít důvěru, že škola bude chovat respekt i k nim, pozn. ZK)
- učitel by si měl vážit rodiče jako „konzultanta“, který může mít slovo i ve věci vzdělávání ve škole
- je možné mít deníček na komunikaci mezi učitelem a rodiči – na krátké vzkazy, je to méně oficiální než ŽK
- učitel může psát jakýsi newsletter o dění ve škole, ve třídě, co se učí a jak jim to jde*
- škola by se měla pokusit odbourat strach rodičů z nedobrych výsledků jejich dětí – vysvětlit, že nejde jen o známky
- škola by měla nabízet různé způsoby a formy spolupráce i komunikace
- rodič by měl mít kontakt s denním prostředím školy (tj. umožněn vstup do školy, vizte Rodiče vítáni, pozn. ZK), a tím i možnost potkat se s učitelem neformálně
- rodiče by měli mít možnost přijít do školy a setkat se s učitelem i mimo formální schůzky, lze vyhlásit konzultační hodiny v časech reálných pro rodiče
- lepší je mít rodiče na své straně než proti sobě
- spolupráce rodičů a učitele je vzorem pro dítě

Doporučení pro spolupráci s rodiči II

Jak a o čem jednat na schůzce

- učitel by měl jasně prezentovat, že nestojí proti jejich dítěti
- učitel a rodič by měli být v komunikaci o dítěti rovnocennými partnery
- učitel by měl schůzku řídit, vést
- cílem a výsledkem schůzky by měla být dohoda
- začít pozitivními informacemi, ocenit dítě
- slušnost a jednání narovinu
- učitel by měl být v komunikaci otevřený, nepředpokládat, že jeví-li se něco nějak, opravdu to tak je, ve skutečnosti neví, jak to v rodině funguje
- nepoučovat, neradit, pokud nejste žádáni o radu
- nestavět rodiče před hotovou věc, hotové řešení
- nehledat viníka a chyby, ale řešit problém
- aby se rodiče necítili „na koberečku“, nebo že na ně učitel útočí
- učitel by se neměl s rodičem hádat, nechat se vtáhnout do hádky
- učitel si nesmí nechat „šlapat po hlavě“
- nejedná se o monolog učitele, ale diskusi všech přítomných
- mít argumenty pro to, co dělám (jako učitel)
- vytyčení společných cílů

*** příklad každotýdenní zprávy rodičům od vyučující**

*Drazí rodiče,
v uplynulém týdnu jsme se s dětmi věnovali především hodinám a určování času. Některé děti jsou si hodně nejisté, takže budou potřebovat i Vaši pomoc.*

*Dále opakujeme probrané, v básničce odříkáváme násobkovou řadu 7, někteří potřebují pomoc s trojkovou a čtverkovou.
V pátek jsme absolvovali prahru.*

Příští týden bychom v úterý šli, pokud bude přijatelné počasí, na zahradu do Medláněk. Šli bychom pěšky, tak na to prosím děti vybavte. Vrátili bychom se opět na jazyky.

V příloze zasílám formuláře na školu v přírodě. Nakousla jsem s dětmi toto téma, abyste se o něm mohli doma bavit, více si řekneme na třídní schůzce, která nás čeká v pondělí v 16. 30.

*Těším se na viděnou
Katka*

Desatero pro komunikaci s rodiči (od odborníka)

Autor: Bohumíra Lazarová

Následujících deset dobře míněných podnětů pro zlepšení komunikace učitele s rodiči není v žádném případě úplným výčtem všeho hlavního, co by se měl učitel snažit mít v komunikaci s rodiči na paměti. Smyslem je upozornit na některé základní a typické okolnosti komunikace s rodiči a podnítit učitele k tomu, aby se na základě svých zkušeností i studia pokusili tento výčet učinit úplnějším a pro svou praxi dobře uplatnitelným.

1. Stop imperativu

Vždy (snad kromě krajních případů ohrožujících život či zdraví dítěte) lze usilovat o partnerský vztah, i když se na počátku může zdát, že je to nemožné. I vztahy se vyvíjejí. K navození rovnocenného vztahu nepřispívají imperativy „*musíte*“, „*je nutné abyste*“...apod., je užitečnější je nahrazovat podmiňovacími výrazy typu „*měli bychom*“, „*zdá se, že by bylo dobré*“...apod.

2. Usnadnit porozumění

Je přirozené, že každý člověk nahlíží na svět jinak a svým individuálním způsobem mu rozumí. Porozumění rodiči lze usnadnit ověřujícími formulkami: „*Jestli jsem vám dobře rozuměl*“... „*myslíte to tak, že...*“ „*je to tak?*“...apod.

3. Vhodné naladění rodičů

Vhodný výběr prostředí (s možností volně se posadit) a uvítací přivítání s oceněním („*Jsem ráda, že jste si udělali čas*“.... „*Ráda vás vidím a oceňuji vaši ochotu*“...) pomůže odstranit napětí a případně nedůvěru, a povzbudit rodiče ke spolupráci.

4. Začátek a konec pozitivní

Pro navození důvěry je užitečné začínat oceněním pro rodiče i dítě (vždy se něco najde), prostřední část rozhovoru věnovat problémům a nesházím a závěr rozhovoru doporučením, optimistickému naladění, pozitivnímu přeznačování (rodičů i sebe sama) a vyjádření víry v lepší budoucnost, řešení“.

Desatero pro komunikaci s rodiči

5. Společné dohody

Větší naději na úspěch mají postupy a doporučení, kterým rodič věří, které sám vysloví, kterých je spoluvůrcem. Rodičovskou kreativitu v tomto směru lze povzbudit slůvky: „A zkoušeli jste už něco...“, „Co byste doporučovali...“, „Kdy se vám již podařilo...“ „Jak to vidíte vy?..“

6. Čas

Naslouchání je mnohdy užitečnější než mluvení. Je třeba nejprve rozumět a pak teprve mluvit. Pro vlastní bezpečí (i pro informovanost rodičů) bývá rozumné předem se s rodiči dohodnout společně na stráveném čase. Není neslušné předem upozornit: : „Schůzka nám zabere asi půl hodiny...“

7. Společné problémy

Učitel hovořící o problému žáka se tak stává součástí tohoto problému. Snad bude tedy přirozenější užívat při hovoru o problému první osobu množného čísla. („Měli bychom se možná pokusit o...“, „Co myslíte, že bychom ještě mohli...“)

8. Raději neradíme

Opatrně s radami všeho druhu. Učitel radí, je-li o to výslovně požádán a je-li k tomu kompetentní.

9. Nevědět není ostuda

Není hanbou nevědět nebo nepřiznat chybu. Obojí je lidské a možné. Důležité je uvědomit si svojí odpovědnost, snažit se odstraňovat nejen následky, ale zejména příčiny chyb, aby nedocházelo k jejich opakování. Pro opakovanou chybu se hledá omluva mnohem obtížněji.

10. Nehledejme viníka

Hledání viníka těch či jiných potíží dítěte bývá k ničemu (hledání příčin a hledání viníka není totéž). Zaměřme se raději na budoucnost.

5 rad pro rodiče a 5 rad pro učitele, jak dobře zvládnout vzájemnou komunikaci a spolupráci

○ Pro učitele:

- Mluvte s rodičem jako s rovnoprávným partnerem, respektujte jeho důstojnost.
- Vnímejte rodiče jako „experta“, který nejlépe zná své dítě.
- Komunikujte s rodiči přímo, ne prostřednictvím dítěte.
- Berte dítě jako plnoprávnou součást učitelско–rodičovské debaty o něm.
- Nevnímejte každý dotaz či kritiku jako osobní útok.

○ Pro rodiče:

- Nedívejte se na učitele jako protivníka, ale spolupracovníka při výchově dítěte.
- Nejednejte s ním jako s pedagogickým sluhou a respektujte jeho odbornost.
- Přicházejte do školy raději se zdvořilým dotazem, ne s odhodláním bojovat.
- Ověřujte si informace od svého dítěte, bývají často zkreslené.
- Nepomlouvejte nikdy učitele svých dětí a rozhodně ne, když to mohou slyšet.

Tomáš Feřtek: Rodiče vítáni, Praha 2011, s.95

Třídní schůzky

ANO

- Stejně jako u individuálních je potřeba se na ně dobře připravit.
- Dejte rodičům důvod, aby na TS chodili: informace, možnost vyjádřit se a rozhodovat, pomoci, podílet se.
- Ptejte se rodičů, na to, co nemůžete ve třídě sami vidět a vnímat.
- Řekněte jim, jak vnímáte atmosféru, změny a problémy ve třídě.
- Požádejte někoho, aby udělal zápis, který pak přepošlete všem rodičům.
- Podrobnější článek třeba na: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/tridni-schuzky-zadny-strach/>

NE

- probírat záležitosti jednotlivců
- tlachat, vyprávět si historky
- mluvit o věcech školy, pro rodiče však nepřínosných
- pomlouvát ostatní učitele a vedení školy
- spílat rodičům za jejich děti
- říci rodičům, že jim vlastně nemáte co říct
- dlouhé a/nebo nepřehledné

Spolupráce s rodiči

příručka **Rodiče – nečekaní spojenci** (celý text)

http://www.vzdelavacisluzby.cz/dokumenty/banka-souboru/pdfs_234.pdf

Schůzky ve třech - výhody a úskalí

Více najdete na www.rodicevitani.cz

<http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/schuzky-ve-trojici-maji-jednoznacne-kladny-ohlas/>

ale také: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/nejisti-rodice-autoritativni-ucitele-a-deti-v-pohode/>

Puberta

Text o tom, k čemu je v životě puberta a jak se chovat k teenagerům, aby to bylo prospěšné a méně nepříjemné pro obě strany.

<http://www.eduin.cz/co-delame/edu-uceni/diagnoza-puberta/>

převzato z Respektu, kde je ale článek zamčený

... a ještě něco o učitelství

Co dělá dobrého učitele?

1. Pět procent nejhorších učitelů dělá rozdíl mezi ČR a Finskem

Trojstranný rozhovor o tom, co má vliv na kvalitu vzdělávání.

<http://www.eduin.cz/clanky/pet-procent-nejhorsich-ucitelu-dela-rozdil-mezi-cr-a-finskem/>

2. Učitelské vzdělávání by mělo být maximálně náročné!

Shrnutí textu o „výcviku“ dobrých učitelů.

<http://ceskomluvi.cz/ucitelske-vzdelavani-by-melo-byt-maximalne-narocne/>

v celém původním znění:

http://www.ssireview.org/articles/entry/a_revolution_begins_in_teacher_preparation

3. O vlivu dobrého učitele na výsledky vzdělávání

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

Už to není tak hrozné...

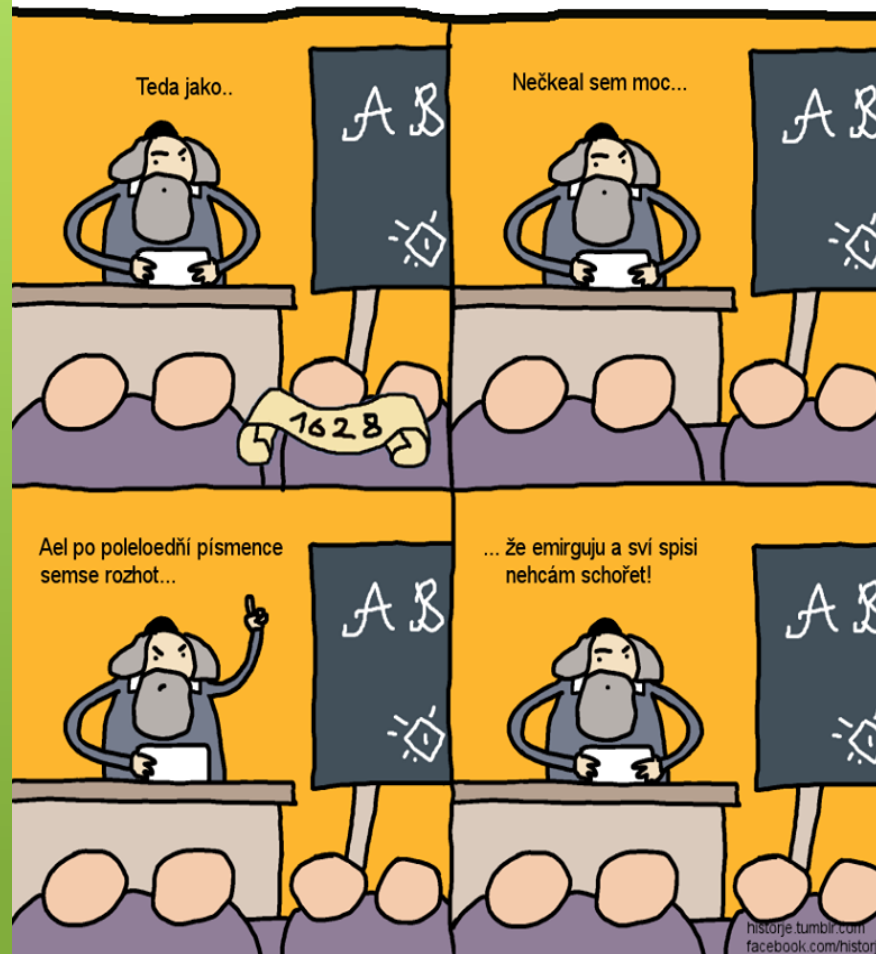
Rules for Teachers ~ 1914

1. You will not marry during the term of your contract.
2. You are not to keep company with men.
3. You must be home between the hours of 8 PM and 6 AM unless at a school function.
4. You may not loiter downtown in any of the ice cream stores.
5. You may not travel beyond the city limits unless you have permission of the chairman of the chairman of the school board.
6. You may not ride in carriages or automobiles with any man except your father or brother.
7. You may not smoke cigarettes.
8. You may not dress in bright colors.
9. You may under no circumstances dye your hair.
10. You must wear at least 2 petticoats.
11. Your dresses may not be any shorter than 2 inches above the ankles.
12. To keep the classroom neat and clean you must sweep the floor once a day, scrub the floor with hot soapy water once a week, clean the blackboards once a day and start the fire at 7 AM to have the school warm by 8 AM when the scholars arrive.

...ale někdy se to nedá vydržet

OPRÁSKY SČESKÉ HISTORIE

JAK ĚTO ZŽAČTVEM TĚSKÍ

A něco optimismu...

Učitelství je těžký, robotní úřad, vysilující duši, ochromující fantazii, pijící sílu z organismu : děti přicházející do školy jsou zlé, svéhlavé, bludně vychované bytosti, rafinované, zlomyslné, zhýčkané, zbloudilé, instinktivně nepřátelské a ve velkém procentu úžasně neschopné. Vracím se po pěti hodinách vyučování fyzicky i duševně vysílen, disgustovaný, zničený, tupý, mdlý a sešlý.

Otokar Březina
1891

Doporučené čtení

1. **Čtěte.** Čtěte jakékoli texty o výchově, vzdělávání, psychologii, podníte to totiž vaše vlastní uvažování, ujasníte si vlastní stanoviska, najdete si argumenty pro svůj způsob práce s dětmi, můžete uvažovat o tom, jak něco dělat lépe, a to všechno je prevencí vyhoření, zklamání, stereotypu.

Najděte a zařidte si pro tyto účely zdroj, kanál, který vám bude texty sám nabízet – Učitelské noviny, týdenní souhrn k událostem ve vzdělávání bEDUin, FB stránky Zážitková pedagogika, SvobodaUčení.cz, TED (esp. TED-Ed) či cokoli jiného názorově blízkého.

2. Kdybyste chtěli knihu, můžete si vybrat jednu z těchto:

Chris Kyriacou: Klíčové dovednosti učitele *Cesty k lepšímu vyučování*

Marek Herman: Najděte si svého manžana ... *co jste kdy chtěli vědět o psychologii, ale ve škole vám to neřekli...*

Pavel Kopřiva, Jana Nováčková: Respektovat a být respektován

Tom Hodgkinson: Líný rodič *Lenošením a nečinností k lepšímu rodičovství*

„Poselství“

- **Nebojte se**, dělejte věci, o jejichž správnosti jste přesvědčeni a nečekejte, až a jestli vám to někdo dovolí.
- Přijměte myšlenku, že vy jste **tvůrci systému** a škola bude taková, jakou ji uděláte. Nepovažujte se za oběti systému.
- Budte nadšení pro svůj obor. **Okouzlujte** a ohromujte.
- Nezdráhejte se **požádat o pomoc** či radu. Učitelství nemusí být osaměle povolání, dá se dělat jako týmová práce.
- Nežerte to a se příliš, je to **jenom škola**.
- Nezapomínejte, že je to role a povolání, že se dá odložit s odchodem ze sborovny. Budete mnohem spokojenější, a tak i lepší učitelé.
- Pokud už nenacházíte nic, co vás těší, jděte od toho. Vyhořelý učitel napáchá víc škody než vyhořelý pojišťovák.